

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 126. szám
2019/4.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 ÉrtesítőjeFőszerkesztő: Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Főmunkatárs: Pál GyöngyiA következő lapszám megjelenik:
2019. május 17.

Kalandos március: hó, napsütés, vízesések és tavaszi virágok

Türelmetlenül vártuk a márciust a hosszú tél után. Eleinte még zord, télies volt az időjárás, de hamarosan felmelegedett az idő, olvadni kezdett a hó, és megjelentek az első tavaszi virágok.

PÁL GYÖNGYI

A Jád völgyében még hóban jártunk

Mikrobuszunkkal Bánffy-hunyad felé indultunk március 17-én, Csucsán kávéztunk, majd a Sebes-Körös csodálatosan szép völgyében utaztunk tovább, betértünk Jádremete felé, és a Jád-patak völgyében folytattuk utunkat, míg elértük a Lesi-tógátját. A tó vize már évek óta elapadt, csak az üres meder tátongett, aljában a Jád-patak csordogált, mint régen, mielőtt tóvá duzzadt volna. Az utat rendbe tették, leaszfaltozták. Évekkel ezelőtt szinte járhatatlan volt, komoly gondot okozott azoknak, akik a tó végén épült vakációs falut akarták felkeresni. Áthaladtunk a telep házai között, és a keskenyedő völgyben pár kilométert után, mikrobuszunk leparkolt egy híd előtt, a Biharfüredre vezető úton. Innen gyalog indultunk a Jadolina-vízesés felé. Az út nedves volt az olvadó hótól, a levegő hűvös,

felettünk a felhőtlen, kék ég ragyogott, de a napsugarak még nem értek be a szűk völgybe. A patak mellett rengeteg hóvirág és sáfrány (krókusz) virított, feljebb még tőzikeket is láttunk. Egy óra gyaloglás után elértük a Jadolina-vízesést, melynek vize hangos zúgással zúdul alá a sziklák között, az olvadó hótól a szokottnál sokkal nagyobb vízhozammal. Megcsodáltk a vízesést, majd mentünk tovább felfelé a völgyön. Ott már az utat is hó borította, egy-egy kidőlt fenyőfa is feküdt az úton keresztül, megnehezítve a járást. Egyre nehezebb volt felfelé, a hóban már térdig süppedtünk, csak a kitaróbbak jutottak el a Fátyol (Lája) vízesésig, többen is visszafordultak. A nap magasabbra emelkedett, és bevilágította a völgyet, az olvadó hóban csúsztunk, síkos volt az út. Visszatértünk a mikrobuszhoz. A közelben megtekintettük a hatalmas lucfenyőt, melynek életkora 120 év, magassága 40 méter, kerülete négy méter és a „Figyelemreméltó Romániai Fák” adatbázisában szerepel.

Medvehagyma a Révi-szorosban

Egy héttel később, március 24-én vonattal utaztunk a Révi-szorosba, a Zichy-barlang megállójában szálltunk le. A szoros egyik legvonzóbb jelensége a kilenc méter magasból lezúduló vízesés, hát először idesiettünk. A barlangot kialakító patak a magas folyópartról mély mészkő-kádba zuhan alá, és onnan ömlik bele a Körösbe. Meredek ösvényen leereszkehdettünk a vízesés aljához, itt jobban lehetett érezni a víz erejét és sebességét. Az idő szép, napsütéses volt, reggel kicsit hűvösebb, de 10 óra körül már kellemesen meleg. Átmentünk a Sebes-Körös hídján, a barlang előtti tisztás lelátójából felülről is megnéztük a vízesést. Valamikor itt szép nagy EKE-menedékház működött, most már csak a romok nyújtanak szomorú látványt. Tőle nem messze egy kisebb épület épült, valószínűleg a barlangászok használják.

A Zichy-cseppkőbarlangban már többször is jártunk, ezért a mai napra a piros háromszöggel jelölt útvonalat vettük tervbe, amely a Zichy-barlangtól Vársankolyosra vezet. A leírás sze-

rint a távolság 9 km, melyet +450/-450 m szintkülönbséggel, 3½-4 óra alatt lehet megtenni. A jelzés a Sebes-Körös bal oldalán indul együtt a piros ponttal, egy darabig a víz folyását követve, a meredek sziklafalak alatt. Elhagytuk a hidat, nemsokára az ösvény elkezdett emelkedni, elég meredeken, serpentinezve az erdőn át a szoros oldalában. Egy elágazáshoz értünk, ahol a dupla piros pont 15 perc alatt az alagúttal szemben levő meredek sziklafalak tetejére vezet (Peretele Gri). Tovább követtük a piros pontot és a háromszöget felfelé, és nemsokára elértük a Keleti-kilátót (Piatra Melcului), ahonnan csodálatos kilátás nyílt a szoros alsó részén levő sziklára és a Sebes-Körös szurdokvölgyére. Még egy kicsit haladtunk felfelé, vízesebb rész következett, itt a piros pont eltért jobbra, a Két-Püspök-kilátó felé. A piros háromszögon folytattuk utunkat, kemény kaptatón felfelé, az erdőben egész medvehagymaszőnyeg fogadott. Kiértünk egy nagy tisztásra, ahonnan szép kilátás nyílt a Vigyázóra, elhagytunk egy dolinát, majd a Papok-dombján keresztül, a Pozsorita-tanya házai közt egy szekérúton leereszkehdettünk Sonkolyosra.

Két vízesés a Bihar- és Érchegység határán

Szerencsésnek mondhatjuk ezt a szép márciust: már a harmadik vasárnap kirándulhattunk napsütéses, tavaszi időben, Március utolsó vasárnapján Topánfalvára. Kicsit korainak tűnt az indulás reggel 7 órakor, mert ezen az éjszakán tértünk át a nyári időszámításra, így az éjszaka rövid volt. Magyarkapusnál letértünk Roska (Râșca) felé, Jósikafalván (Beliș) és Lómezőn (Poiana Horea, régen Dealul Calului) keresztül jutottunk fel az Ursoaia hágóra (Trans Ursoaia). Itt még komoly tél volt, hó borított mindent. A hegyoldalakon sok a kidőlt fenyő. Fehérvölgyön (Albac) keresztül jutottunk a Mihoești gyűjtőtóhoz, a Kis-Aranyos-völgyén, majd a Malom-völgyön (Valea Morii) mentünk tovább, egy darabig még aszfaltos, majd elég rossz minőségű földúton közelítettük meg a Fehér és Hunyad megye határán levő gerincet, amelynek déli oldala már a Fehér-Körös vízgyűjtő területére. A Malom-völgy pataka egyik mellékágának (Valea Dolii) völgyén haladtunk felfelé, majd mikrobuszunk leparkolt egy útelágazásnál, néhány hegyi gazdaság közelében. A csoport kétfelé oszlott, egyik része a Hoancă és Băi nevű települések többnyire elhagyott házai közt ért fel a vízváltó gerincre, ahonnan szép kilátás nyílt a környező hegyekre. Onnan meredek ösvény vezetett le egy bővizű karsztforráshoz és csodálatos vízeséshez (Fehér-Körös forrása és vízesése, Cascada Pișoia Albii), melynek vize járhatatlan, vad völgybe zuhant alá a sziklákról. Akik nem vállalták a nehezebb utat, azok a völgyön mentek tovább Joldișesti és Valea Verde felé, a tetőről nyíló szép kilátás itt sem maradt el. A hófoltok mellett rengeteg volt a sáfrány és a hóvirág.

Délután 4 órakor tértünk vissza a mikrobuszhoz, és indultunk Alsóvidrára. Az Alsóvidrai-vízesés (Cascada Pișoia Vidrei) az Érchegységet északról megkerülő Kis-Aranyos-völgyében található, a Vidra községhez tartozó Nemesi falu határában. A 18 méter magasról lezuhánó víz néha 25 méter szélesen is szétterül a függőleges falon. A lerakódott mészkőképződmények igazi vadregényes tájat alakítottak ki. Szemközt a vízeséssel egy másik nevezetes természeti ritkaság, az úgynevezett Csigahegy szikláiba 35 féle puhatestű kövült bele, ősi földtörténeti korok lenyomataként. Hazafelé az Aranyos-völgyén jöttünk, este 8 nyolc órára értünk Kolozsvárra, egy hosszú, de szép és látványos kirándulás élményeivel gazdagabban.

Néha 25 méter szélesen terjed szét a függőleges falon az Alsóvidrai vízesés

Gálosháza és környéke

Múlt hétvégén Gálosháza környékén kirándultunk Mezei Elemérral. Hogy miért esett a választásunk éppen erre a vidékre? Részben azért, mert szép vidék, számunkra kevésbé ismert, de leginkább azért, mert körülbelül félúton van Debrecen és Kolozsvár között. Ez lett volna a már hagyományossá vált áprilisi közös kirándulás a debreceni barátainkkal, csak hogy véletlenül más-más időpontot választottunk, így hát a közös túrázást jövőre halasztottuk.

KOVÁCS D. ZSUZSA

Egész héten gyönyörű napos idő volt, bár a meteorológusok állandóan esőt jósoltak, ami aztán péntek éjszakára meg is érkezett. Szerencsénkre reggel már nem esett, csak minden vízes volt és köd telepedett a hegyek közé. Köröstópnál térünk rá a révi útra, átmenünk a Révi-szoros szűkületéből épp csak kiszabaduló Sebes-Körös hídján, majd a Körösbe ömlő Gálosháza-patak mentén haladtunk Doborcsányig (Dobricionești). Innen kezdődött gyalog-túránk, továbbra is a Gálosháza patak mentén, a névadó faluig (Gălățeni). Mindkét falu a Bihar megyei Szászfalva (Măgești) községhez tartozó, románok lakta település.

A két falu közt nemrég modern (aszfaltozott, betonozott) völgyutat építettek, közel 5 km távolságon. Ezen az úton indulunk el, mely többé-kevésbé a patak mentén halad. A sebes folyású kis patakon kisebb-nagyobb zuhatagok ejtik ámulatba az arra járókat. A patak partján, mindkét oldalon számos piknikező hely van, szárazabb időben valószínűleg tele kirándulókkal, most alig voltak rajtuk kívül. Az egyik oldalon medvehagymára bukkanunk, szedtünk is belőle bősen. A hegyoldalakon szabálytalan összevisszaságban hatalmas mészkövek hevertek, mintha csak óriások dobálták volna szét őket. Teljesen benőtte a moha, páfrány, egyik-másikon kis fácskák nőttek. Az üdezőld fű, a patak csobogása, a madárdal, a pormentes, tisz-

A mosógép őse

ta levegő, a virágba boruló természet annyira lenyűgözött, hogy szinte észrevétlenül elértük a patak karsztforrása közelében épített pisztrángost. Tovább mentünk a faluközpontig, ott a Gálosházi-barlang, amely csak különleges engedéllyel látogatható, idegenvezetővel és maximum öt fős csoportokban. A barlangot védetté nyilvánították és lezárták, mert 16 denevérfaj él benne. Csodálatos képeket láthatunk a barlangról interneten, ámulatba ejtőek szebbnél szebb cseppkövei. Visszamentünk a pisztrángosig, ott megebédeltünk, közben is vásároltunk pisztrángot, majd visszatértünk a buszunkhoz.

Hazafelé jövet meglátogattuk Sebesvárat, Kalotaszeg nyugati végvárát, mely a Sebes-Körösről és mellékpatakaról, a Sebes-patról kapta nevét. A vár körül kialakult település Sebesváralja, román neve Bologa. A várat a középkori oklevelek gyakran Hunyadvár vagy Kalotaszeg vára néven is emlegetik. Alapításának, építésének ideje a múlt homályába vész, első írásos említése 1319-ből való. A mohácsi csata után feladata védelmezni Erdély nyugati kapuját a töröktől. Később az osztrák őrsg jórészt használhatatlanná tette. A Rákóczi szabadságharc idején kuruc kézen volt, ekkor bizonyosodott be, hogy katonailag már teljesen elavult. Ezután már nem használták, lassan pusztu-

lának indult. A két világháború között Kós Károly elkészítette a vár felújításának tervét, kivitelezését a második világháború megátolta. Most felállványozva találtuk a várat, folynak a munkálatok. A falu másik két látványosságát is megnéztük, a vízimalmot és az automata mosógép „ősét”, a ványolót. A vízimalom már nem működik, a ványolót még aznap is használták, jó néhány szőnyeget mostak vele, éppen száradtak.

Befejezésül álljon itt Ricci József feldolgozásában egy romantikus szerelmi történet is, amely a néphit szerint Sebesvár pusztulását magyarázza: „Sebesvár és az Élesd környéki Solyomkő várának urai igen jó barátságban és megértésben éltek egymással. Az egyik várúrnak daliás fia, a másiknak tündérszép leánya volt. A szülők abban egyeztek meg, hogy gyermekeiket összeházasítják, s ezért már gyermekkorukban eljegyezték őket egymással. Később azonban, amikor az országban pártütés támadt, a barátokból egyszerre ellenségek lettek, s gyermekeiket igyekeztek elidegeníteni egymástól. A fiatalok azonban nem akartak lemondani egymásról. Solyomkő vára urának fia ezért megszöktette Sebesvár urának szépséges leányát. A leány apja utolérte a szökésben levőket, és párviadalban levágta a fiút. A fiát vesztett apa pedig bosszúból leromboltatta ellenfelének várát.”

A tatarozás alatt álló Sebesvár

Májusi bakancslista

- **Május 1. (szerda):** Séta a Péter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Május 2–4. (csütörtök–szombat):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7 órakor a vonatállomáson. Szervező: Bagaméri Tibor. Jelentkezni telefonon.
- **Május 4. (szombat):** Feleki-tető, TV-torony–Nagy Csolt (26 km, 400 m szintkülönbség). Találkozás 8.15 órakor a 20-as (M13) autóbusz Román Opera melletti megállójában. Szervező: Fazakas Ferenc.
- **Május 8. (szerda):** István-forrás (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés a János Zsigmond Unitárius Kollégiumban (fizikum, földszint).
- **Május 9. (csütörtök):** 18 órától választmányi gyűlés és a túra-vezetői testület tanácskozása az Apáczai Csere János Elméleti Líceumban (9-es terem, földszint).
- **Május 11. (szombat):** Jókai Mór kerékpáros emlék- és teljesítménytúra – IV. kiírás Jókai Mór gyalogos emlék- és teljesítménytúrák – XXII. kiírás. Részletek a túrák honlapján: www.ekekolozsvar.ro/teljesitmenyturak
- **Május 15. (szerda):** Cérna-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Május 16–18. (csütörtök–szombat):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7 órakor a vasútállomáson. Szervező: Bagaméri Tibor. Jelentkezni telefonon.
- **Május 19. (vasárnap):** Vadviráglesen (gyöngyvirág) a szászfenesi erdőben (14 km). Találkozás 9 órakor a 9-es autóbusz Bucium utcai megállójában (M21-es busszal Szászfenesig és vissza). Szervező: Pál Gyöngyi.
- **Május 22. (szerda):** Rejtett-forrás (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Május 25–26. (szombat–vasárnap):** Kolozsvári EKE-napok Csucsán. Gyalogos túrák (könnyű, közepes, nehéz) Csucsá környékén, a Rézhégysegen és a Vlegyásza előhegyein, kerékpáros túrák (gerincúra a megyehatáron, gyerekbarát kerékpárostúra: Csucsá–Feketető–Csarnóháza). Kétnapos rendezvény. Részletek a honlapon (www.ekekolozsvar.ro). Szervezők: Barabás Ibolya, Csorba Anna, Kiss János és Szima Márton. Bejelentkezés a szervezőknél telefonon kötelező minden résztvevőnek!
- **Május 27. (hétfő):** Házsongárdi séta, 1c parcella. Találkozás 14 órakor a temető bejáratánál. Szervezők: Kovács D. Zsuzsa és Lőrinczi István.
- **Május 29. (szerda):** Séta a Gorbó-völgyében (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

Június előzetes

- **Június 15–17. (szombat–hétfő):** Szász erődtemplomok nyomában; kerékpárostúra. Szervező: Szima Márton. További naprakész információk a honlapon (www.ekekolozsvar.ro).

Ügyfélszolgálat

- **Ideiglenes iroda:** Kolozsvár, Magyar utca (B-dul 21 Decembrie 1989) 116. (udvar, bal oldali épület), hétfőtől csütörtökig 10–14 óra között ♦ **Pénztár, titkárság** a székházban (Fürdő/Cardinal Iuliu Hossu utca 20. sz., 13-as ajtó): hétfő 17–18, csütörtök 11–12 óra között, bejelentkezni telefonon Molnár Ildikónál, illetve a meghirdetett közgyűléseken és választmányi gyűléseken ♦ **EKE-fotóklub:** kedden 17 órától ♦ **Könyvtár:** hétfőn 17–18 óra között. Bejelentkezni telefonon Székely Lavottánál.

Túra-vezetők, szervezők elérhetőségei

Bagaméri Tibor 0742-776930	Pál Gyöngyi 0742-373546
Barabás Ibolya 0740-560742	Székely Lavotta 0748-036290
Branea Róbert 0723-400496	Szima Márton 0766-703575
Csorba Anna 0740-407652	Elnök: Szima Márton.
Fazakas Ferenc 0752-640319	Titkár: Branea Róbert.
Kiss János 0364-807639	Pénztáros: Molnár Ildikó
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790	0742-471280.
Lőrinczi István 0747-136310	Könyvtáros: Székely Lavotta.

HAVI RÁDIÓMŰSORBAN AZ EKE

- *Mesél az EKE* címmel új műsor indult a Kolozsvári Rádióban, itt minden hónapban túrabeszámolókkal, beharangozókkal és programajánlóval jelentkezik az EKE kolozsvári csapata. Az áprilisi műsor 25-én kerül adásba.

REGISZTRÁLHATSZ A JÓKAIRA!

- Elindult a regisztráció a május 11-i Jókai Mór Emlék- és Teljesítménytúrákra. A gyalogosok 10, 17, 30 és 55 km-es távokra jelentkezhetnek, míg a kerékpárosok 62–85 km-es távokat tehetnek meg 19 különböző útvonalon. A nevezési feltételekkel kapcsolatos információk a teljesítménytúrák honlapján tekinthetők meg (teljesitmenyturak.ekekolozsvar.ro).

KÉPEK EGY TÉRBEN, MÁS IDŐBEN

- Április 9-től a belvárosi unitárius egyház tanácstermében látogatható az EKE fotósainak kiállítása: Bozsoki Adrienn, Fazakas Ferenc, Kalló Márta, Korom Mária, Lőrinczi István és Mezei Elemér fotópárokat készítettek, amelyek egy-egy helyszínt különböző időben ábrázoltak. Láthatunk képeket kirándulóhelyekről egykor és most, lakást festés alatt, majd befejezve, kitakarítva, berendezve, az eredeti EKE-zászlót, és nemrég készített másolatát is lencsevégre kapták stb. Rekita Rozália színművésznő Füzesi Magda verseiből szavalt. A megnyitót beszélgetés és szeretetvendégség zárta.